

טיפול באמנויות: מחקר ויצירה במעשה הטיפולי

בחינת אופני הצפייה של צופה התיאטרון הצעיר על-בסיס דיון אינטרדיסציפלינרי ב"מרחב פוטנציאלי" ו"רוחק אסתטי"

מאת: אלינור דורי, בוגרת תואר MA, המגמה לביבליותרפיה, החוג לייעוץ והתפתחות האדם, הפקולטה לחינוך, אוניברסיטת חיפה.
בהנחיית: פרופ' שפרה שינמן, חוג לחינוך, חוג להוראה, אוניברסיטת חיפה.

מטרתו של מחקר זה היתה לבחון את אופני צפייתם הייחודיים של צופי תיאטרון צעירים בזיקה לתהליכים הנפשיים המתקיימים בקרבם. על-בסיס הדיון שערכתי אודות האינטראקציה המתקיימת בין המושגים "מרחב פוטנציאלי" ("potential space") ו"רוחק אסתטי" ("aesthetic distance"), הלקוחים מדיסציפלינות שונות אך חולקים נקודות משיקות ומשלימות, ביקשתי ליצור תשתית תיאורטית אשר באמצעותה ניתן יהיה לנתח את אופני צפייתם של הצופים הצעירים בתיאטרון לילדים.

בעבודה זו הצעתי כי היכולת לשמור על מידה מספקת של רוחק אסתטי (היינו- לא לעבור את מחסום הרוחק וכמו-כן, לא לאבדו) בעת צפייה בהצגות ילדים, קשורה בטיב התפתחותו של המרחב הפוטנציאלי בין האם לתינוקה בראשית חייו. לצורך כך דנתי, תחילה, בשלושה צירים מרכזיים אשר חילצתי מהמסגרת התיאורטית של עבודה זו: 1. המקום בו מתהווה החוויה הנפשית אשר על בסיסה מתקיימת החוויה התרבותית 2. הבסיס הנפשי עליו מושתתת החוויה התרבותית 3. החוויה התרבותית- כשלים אפשריים. בשלב השני הדגמתי את הכתוב בשלושת הצירים באמצעות הממצאים אשר עלו מתצפיותיי בשלוש ההצגות בהן צפיתי באופני צפייתם של 12 משתתפי מחקר זה אשר טווח הגילים שלהם נע בין שלוש לשבע.

מהדיון בשלושת הצירים ומהדגמת הכתוב בהם באמצעות הממצאים אשר עלו מהתצפיות, עלה כי מנגנון נפשי מעורב בגיבוש החוויה האסתטית ובכללה חווית הצפייה בהצגות תיאטרון, ומכאן שתיתכן זיקה בין האופן בו מגיבים צופי התיאטרון הצעירים בעת צפייתם בהצגות לבני-גילם לבין טיב האינטראקציה הנפשית בינם לבין אמם בראשית חייהם.

מילות מפתח: "מרחב פוטנציאלי", "רוחק אסתטי", "רוחק נפשי", איזור ביניים, "תיאטרון ילדים", אדוארד בולו, דונלד וינקוט.

אלינור דורי, דוא"ל: elinord@gmail.com